

nr. 1 FEBRUAR 2022 88. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

En outsider i dansk musikliv

BENNA MOE

DOKS årskursus i maj
VI SES I AARHUS

Klokkespillet i Danmark
fylder 400 år

Dansk Organist og Kantor Samfund DOKS

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Sekretær: **Lene Arberg**

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligaandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 2. marts
Deadline for annonce-materiale: 2. marts
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis

INTROITUS Af Mikael Garnæs

ET NYT ÅR

DOKS' årskursus er planlagt til at finde sted i Aarhus fra 2.-4. maj. *Im wunderschönen Monat Mai*, når coronaen forhåbentlig igen har sluppet sit tag, er der årsmøde på Hotel Scandic Aarhus Vest. Der er planlagt koncerter og gudstjenester i flere af byens spændende kirker og i Musikhuset samt foredrag, workshops og generalforsamling. Vi kan se frem til at høre dygtige musikere og foredragsholdere og tanke ny inspiration. Og ikke mindst vigtigt bliver der mulighed for igen at mødes med kolleger fra nær og fjern. Det er vi vist mange, der godt kunne bruge!

På forsiden kan man se en i dag nærmest glemt kvindelig komponist og koncertorganist, Benna Moe. Trods sit store talent og ukuelige entusiasme lykkedes det hende aldrig for alvor at slå igennem på den hjemlige, mandligt dominerede, musikscene, men hun efterlod sig en del værker som afspejler hendes stærke personlighed. Flemming Dreisig, der var tæt på hende i hendes sidste år, fortæller om sit møde med denne ukonventionelle personlighed og om hendes musik, som han ved flere lejligheder har bragt frem fra glemslen. Han fortæller, at Benna Moe besad en ideoende glæde, som ikke var til at kvæle trods omverdenens manglende anerkendelse. Hun havde en umiddelbarhed, som også kommer til udtryk i hendes orgelmusik.

Et andet fokuspunkt for dette nummer er klokkespil. Søren Gleerup Hansen anmelder den flotte nye udgivelse *Klokkespil i Danmark – en beretning om klokkespillets historie 1621-2021* af kirkeministeriets klokkespilkonsulent Per Rasmus Møller og giver den begejstrede ord med på vejen. Og på bagsidens "DOKS'en ud af boksen" fortæller en tidligere klokkespilkonsulent, Erik Kure, om sine mange projekter, både som organist og klokkenist. Efter mere end 50 års virksomhed som kirkemusiker insisterer han på, at man altid kan lære nyt.

IND- HOLD

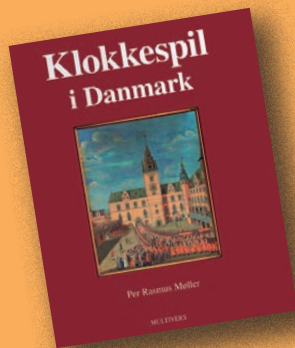
4-5
VI SES I
AARHUS

6-9
EN OUTSIDER I
DANSK MUSIKLIV

Klokkespil
i Danmark

10-11
ANMELDELSE
KLOKKESPILLET
I DANMARK
FYLDER 400 ÅR

16
KLUMME
VI HAR ET
ANSVAR
OVERFOR
ANDRE
MUSIKERE

19
MUSIK TIL
GUDSTJENESTEN
1. SØNDAG I FASTEN,
2. TEKSTRÆKKE
(LUK 22,24-32)

20
NEKROLOG
DOMORGANIST
HANS JØRGEN
ØSTERGAARD
1944-2021

22
FORMANDEN HAR ORDET
ÅBENHED OM
ARBEJDSMILJØ

24
DOKS'EN UD AF BOKSEN
ERIK POUlsen KURE

14-15
NYE PUBLIKATIOINER
ORGLET I VALBY,
ORGELKORALER
OG DE STILLE
EKSPLOSIONER

12-13
REGISTERTAVLEN

Det Ny Kammerkor på Aros

Jonas Rasmussen

Hybridorglet i Helligåndskirken

VI SES I AARHUS

2.-4. maj

DOKS' årskursus 2022 vil med Guds hjælp finde sted 2.-4. maj 2022 på Hotel Scandic Aarhus Vest, Ryttoften 3, 8210 Aarhus V.

Årskurset indledes mandag eftermiddag med Nyt fra kirkeministeriet og fortsætter med Bjørn Arbergs altid grundige og for-nøjelige orientering om aktuelle emner. Derefter går turen til gudstjeneste i Sankt Lukas Kirke med Vibeke Astner ved orglet og Det Ny Kammerkor under ledelse af Anders Gaden.

Efter en middag i "Madklubben", som ligger lige i nærheden af Aarhus Domkirke, kan man glæde sig til at høre en koncert i domkirken, hvor domorganist Kristian Krogsøe spiller et spændende program på det nyrestaurerede og udvidede orgel. Kristian Krogsøe har sammensat et pro-

gram med et par velkendte komponister, Marchand og Bach, men der bliver også lejlighed til at høre værker, som nok er mere ukendte for de fleste, af Gerard Bunk (1888-1958), der er samtidig med Reger, Jean-Louis Florentz (1947-2004), der er elev af Messiaen, og af italienske Fernando Germani (1906-1998).

Tirsdag kan man enten vælge orgel-safari, hvor der bliver mulighed for at høre Klais-orglet fra 2009 i Musikhuset og konservatoriets Eule-orgel (Ulrik Spang-Hanssen begge gange) og hybridorglet i Helligåndskirken (Anders Gaden) – eller man kan vælge workshoppen "Tips og tricks til korlederen" ved FUK-konsulent Jonas Rasmussen. Om eftermiddagen afholdes der general-forsamling, og aftenen er sat af til en fest-aften, som afholdes på hotellet.

Onsdag formiddag er der foredrag "Hvad er der sket med Gud i Bibelen 2020?" ved ph.d. i teologi Søren Holst, som har haft en afgørende rolle i den nye bibel-loversættelse, hvorefter årskurset afsluttes med en koncert i Vor Frue Kirke. Poul Søndergaard Jacobsen spiller værker for orgel og strygere af bl.a. J.G.W. Palschau og Dvorak.

Aarhus Musik stiller som sædvanligt op med en nodeudstilling.

DOKS' bestyrelse glæder sig rigtig meget til at vi igen kan ses, og håber på, at mange har lyst til at møde op til gode dage med ny inspiration og givende kollegialt samvær.

Christina Beltoft, Poul Skjølstrup Larsen, Bente Hogrefe Nielsen og Anders Gaden

Hovedorgel Aarhus Domkirke

Det Ny Kammerkor

Benna Moe med en ung Flemming Dreisig ved orglet i Maribo Domkirke

EN OUTSIDER I DANSK MUSIKLIV

Flemming Dreisig fortæller om Benna Moe

I dag er hun næsten glemt, men i sin levetid satte Benna Moe (1897-1983) stor kulør på musiklivet i Danmark og Sverige. Hun var en karismatisk musikpersonlighed, der både optrådte som koncertorganist, pianist, komponist og sanger. Nogen fast stilling eller stor og blivende succes fik hun aldrig, men det slog hende ikke ud, og hun virkede med uformindsket entusiasme til sin død. En af dem der lærte hende at kende i hendes sidste år og fik et stærkt indtryk af hende, var Flemming Dreisig, der har delt ud af sine erindringer om hende og sit kendskab til hendes musik til brug for denne artikel.

”Som ung organist kom jeg ind i hendes kreds via nogle fælles venner. Det blev til et personligt bekendtskab, og jeg fulgte hende de sidste 4-5 leveår. Benna var en farverig personlighed. Hun fyldte rummet, dels med sin konstante talestrøm, der

mest handlede om hende selv, men sandelig også med sine musikalske kvaliteter. Hun kunne spille, synge og komponere. Ved en sammenkomst hørte jeg hende spille uddrag af Wagners *Mestersangerne* på hammondorglet, hvor hun sang med sin glimrende sangstemme. Man var helt henført. Sådan nogle personligheder har vi ikke så mange af under vores himmelstrøg. Hun havde et italiensk temperament, lidt som en operadiva.”

Benna Olufine Charlotte Moe blev født i København i 1897 og tidligt begyndte at interessere sig for musik. Allerede som 12-årig skrev hun musik til forskellige teaterforestillinger på sin skole, bl.a. en ouverture til Johanne Luise Heibergs skuespil *En søndag på Amager*. I 1915 tog hun organisteksamen ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, hvor hendes evne til at improvisere imponerede

Benna Moe spiller Widors Toccata i Maribo Domkirke 1972

censorerne. Hun søgte dog aldrig et fast kirkeembede. Til gengæld var hun meget interesseret, da jobbet som kino-organist ved Palladiumbiografens store kinoorgel blev ledigt 1938. Hun var efter flere sagkyndiges udsagn den bedst kvalificerede, men tabte til Mogens Kilde. Da han i 1948 søgte andre græsgange, tilbød man Benna Moe stillingen, som hun havde indtil 1950, hvor Mogens Kilde fik lyst til at vende tilbage til Palladium, og Benna Moe til sin store fortrydelse blev fyret igen.

Flemming Dreisig hørte mange år senere Benna Moe fortælle om dette, og kan bekræfte at det var en af hendes livs største nedture. "Det var en kæmpe skuffelse for hende. Palladium-tiden, hvor hun optrådte på kinoorglet i en biograf inden filmene, var nok hendes bedste år. Her vandt hun et begejstret publikum, og det forstår jeg godt: Hun havde en evne til at få musikken til at swinge helt enormt, på niveau med

en Fats Waller. Hendes pulsformelse var klart ud over det sædvanlige. Nogle siger, at vi organister bør spille jazz for at få det til at swinge, - men det kunne Benna spontant. Selv når hun spillede på håbløse, upræcist fungerende pneumatiske orgler, lykkedes det hende at komme igennem med en smittende puls".

Alligevel blev hun sagt op efter få år i Palladium. Så tog hun til Sverige, hvor hun allerede var kommet hyppigt i 1930'erne og 40'erne. Hun gav koncertturneer og fik en del værker udgivet på svenske forlag. En overgang fungerede hun også som stads-komponist i byen Mora, hvor hun bl.a. komponerede et passionsspil. En svensk journalist, der interviewede hende i forbindelse med et koncertbesøg i Sala i 1979 giver et levende indtryk af hendes utrolige udstråling: "Benna Moes musik speglar hennes person: hon spelar med en närmast förkrossande frenesi och vitalitet, och är desutom en stor improvisatör. Med slutna ögon låter hon händerna spela över tangenterna medan fötterna far som lärvvinger

över pedalerna. - Jag spelar i extas, säger Benna Moe själv."

Hendes største kompositoriske opgaver i Danmark var musikken til balletten *Hybris* (Det Kgl. Teater 1930) og en strykekvartet (1934), men som komponist manglede hun den professionelle uddannelse og måtte have andre til at instrumentere sine værker for orkester. I 1950 ledede hun et svensk militær-orkester. Til dronning Margrethes og prins Henriks bryllup skrev hun en brudevals, som Johan Hye-Knudsen instrumenterede. Hendes sidste større koncertturné fandt sted i Sverige, da hun var 84 år gammel, og hun spillede helt til sin død i 1983.

Om hendes evner som organist siger Flemming Dreisig: "Hun tog sin organisteksamen på et år ("hvor andre brugte tre", som hun understregede), og kunne spille Widors *Toccata*, og det var der ikke så mange, der kunne dengang, selvom det var en overdrivelse, når hun hævdede at hun var den eneste i Danmark, der beherskede det stykke. Jeg hørte hende spille den i Maribo Domkirke. Og særlig imponerende var det i betragtning af, at hun yderst

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

1977
 TEKST: BOGIL MOES FOTO: CHRISTEN HANSEN

Benna Moe som sang orgel ved Palladium's koncert, der i de dage næsten interesserede publikum mere end filmene.

- Du er jo profuld af musik, udbød svensk operas stjerne John Forsell og slog begejstret armene om den danske komponist Benna Moe, der var kommet til Stockholm for at få sin kæltet "Hybris" bedemt af den tids kapaciteter. Og fuld af musik er hun stadig, den mørke, temperamentsfulde dame, når hun sætter sig ved sit Hammond-orgel og på opfordring spiller den vals, hun skrev til dronning Margrethes og prins Henrik's bryllup for 10 år siden. Der er både Sydens og Nordens toner i den, og det rimer godt med, at Benna Moe har fransk blod fra sin mødres slægt og norsk fra sin farfar, der kom fra Bergen til Danmark.

Noderne, der forsvandt Men De kan ikke gå ind i en forretning og købe noderne til den kongelige brudevals. - De var gået i trykken, fortæller Benna Moe, - men så kom kgl. kapelmester Johan Hye-Knudsen, der havde skrevet teksten og instrumenteret valsen, og sagde: "Der er igen sket noget bag kulisserne!" Og det var noget, Benna Moe forstod. Det havde hun oplevet mange gange før, og hun siger med et skuldertræk: - Det er historien om profeten, der ikke er agtet i sit fædreland, og det er igen forklaringen på, at man her i Danmark i dag kan spørge, hvad der egentlig blev af mig. Til gengæld tog Sverige den danske kunstnerinde til sit hjerte, og koncertrejserne går i disse år fra Linköping domkirke gennem Dalarna til det nordlige Sverige. Benna Moe elsker orglet, der for hende er blevet "bærekraften

på godt og ondt". Ved orglet glømmer hun helt, hvor dybt andre kom til at skulle og såre hende.

Den 3-årige kunne spille For mange år siden stod guldmedaldestjerne Moe i sin butik på det københavnske Østerbro, da han pludselig hørte musik i de fra privaten. Med en hånd i hårene skyndte han sig ind, og ved klaveret sad hans datter Benna, der kun var tre et halvt og spillede "Champagneoploppet". - Til min brors konfirmation om aftenen havde jeg ligget i min seng og lyttet til melodien, fortæller Benna Moe, og nu var jeg klædt op på taburetten og kunne siden videre spille den. - Da jeg var 15 år trak den kongelige livgarde og med min første march, og senere kom baren Wedell-Wedellsborg til min far og sagde: "Kan vi få Deres datter til at skrive en bataljonsmarch til publikum i Kastellet?"

En generet komponist - Jeg skrev den, og den blev antaget. På jubilæumsdagen sad jeg som en lille mus i den inderside krog af generalindrømmet, da mit navn blev nævnt flere gange. Jeg gav mig ikke til kende, men pludselig vendte damerne mig om og opdagede mig i krogen. Det var kong Christian den Tiende, der til hest var kommet sammen med en officer, og jeg fik overrakt en buket røde og hvide nelliker, og jeg fik min march. På opfordring af svenske musikkfolk skrev jeg senere en hyldestemning til Gustaf den Fjerde - så fulgte en vuggevise til kronprinsesse Sibylla, brudevalsen til Margrethe og Henrik og - som en personlig hilsen - en vuggevise til prinsesse Benedikte, hvor bente var meget. Benna Moe ler. - Jeg havde også drømt en vuggevise til lille kronprins Frederik, men jeg nåede ikke at få den skrevet.

grund af mange kirkekoncerter i den periode. Men "Hybris" kom ud til andre orkestre, og Benna Moe komponerede siden romancer, blandt andet radioen og siden turnerede med i Sverige. Men huskes hun af mange som den kvindelige komponist, der er tidspunktet på kinaorglet i den københavnske biograf "Palladium". Dette orgel var en virkelig sensation, og mange var mere optaget af det end af filmen. Benna Moe, der havde vundet en konkurrence i National Scala som dirigent og solist, blev altså venner opfordret til "for sjov" at være med, da der kom en konkurrence om en ny orgel til Palladium. Skuffelse og oprejsning - Tre blev taget ud i første omgang, deriblandt jeg, eneste kvalificerede. Hye-Knudsen til mig, kapelmester Johan men der skete noget bag kulisserne", og ved en ny prøve valgte man den første orgel, der var

17

sjældent havde adgang til et orgel. Derhjemme i lejligheden på Østerbro havde hun et flygel og et hammondorgel. Hun spillede orgel, når hun kunne komme til det, men hun elskede også at synge og at komponere. Set i bakspejlet havde det nok været bedre for hende og givet hende større fokus, hvis hun havde koncentreret sig om nogle færre ting."

I interviews til danske aviser betonedede Benna Moe ofte, at hun følte sig som profeten, der ikke var agtet i sit fædreland. Til trods for, at så store navne som Georg Høeberg, Johan Hye-Knudsen og Carl Nielsen har givet hende anbefalinger blev det aldrig til faste stillinger eller de store prestigefulde opgaver. Til gengæld fremhævede hun gerne sine succeser i Sverige, hvor hun bl.a. blev venner med Otto Olsson i Gustav Vasa Kirke, som tilegnede hende et stykke og hjalp hende med turneer. Også professor Grossmann fra Wiener Sängerknaben tog nogle af hendes sange på repertoire. Han sagde "Jeg vidste ikke, at vi havde en kvindelig Strauss i Danmark".

Benna Moe giftede sig aldrig. Hun boede i det meste af sit voksenliv i lejligheden på Østerbro, Stavangergade 3, 1. sal, sammen med veninden, sproglærer Karla Marie Aagaard (1883-1954), der hjalp hende med den praktiske organisation af baglandet og i planlægningen og udførelsen af Benna Moes ganske mange turneer. "Jeg ved ikke hvad hun levede af," siger Flemming Dreisig. "Hun havde en flere hundrede kvadratmeter stor lejlighed på Østerbro, hvor hun havde boet sammen med sin veninde. Og rent personligt: En så vital kvinde har næppe gået gennem livet uden kærlighedsoplevelser; hun var formentlig ikke til mænd."

I de sidste år var hun noget ensom. "Hun dukkede lejlighedsvis op til koncerter, hvis der var nogen der spillede hendes musik, som f.eks. i St. Augustins Kloster, hvor Flemming Fald spillede hendes Koncertsuite for orgel. Hun var der også, da jeg spillede Alpesuiten ved en koncert i Jerusalemskirken."

"Hun bar følelserne ude på tøjet, og under

hendes heraf følgende verbale udfoldelser kom man til at stå - uden chance for at bryde ind - som en stum, og ofte kun til dels opmærksom modtager af damens tale. Meget skulle tages med et gran salt, og hun stødte vist mange fra sig ved sin facon. Senere hen, da kræfterne aftog, kunne man i stigende grad kommunikere normalt med hende, og man mødte i Benna Moe en spændende og varm personlighed. Da Benna blev terminalt syg, ringede hun til mig og sagde: "Jeg skal dø", som om den tanke aldrig havde strejft hende. Den næsten 85-årige Benna var som et barn, der aldrig havde hørt om tilværelsens grundvilkår. De sidste måneder så Benna Moe ikke mange mennesker; Flemming Fald og jeg var blandt de få, som kom for at aflægge Benna besøg i Stavangergade."

Flemming Dreisig bragte Benna Moes musik ud til et stort publikum, da han ved kronprins Frederiks bryllup i 2004 spillede tre af hendes orgelstykker: Cantilena, Lovprisningshymne (4. sats af Alpesuite) og Hyrdefløjter (2. sats af Alpesuite). Det var en gestus overfor en overset komponist.

”Jag älskar att glädja”

– Jag älskar att glädja människor! Utbrister Benna Moe, musiker och kompositör från Köpenhamn. Och musiken är hennes sätt att glädja.

– Jag är propptfull av musik, skrattar Benna Moe när hon just för första gången provat Kristina kyrkas orgel, genom att spela Charles Widors Orgelsymfoni N:r 5.

Helgen i Sala går i musikens tecken. För på lördagen kommer Kärl Larvet till Mikaelshöjden för att spela piano. Samsdagen för att spela piano. Samsdagen för att spela piano. Samsdagen för att spela piano.

Benna Moe musik speglar hennes person: hon spelar med en närmast förkrossande frenesi och vitalitet, och är desultom en stor improvisatör. Med slötna ögon låter hon händerna spela över tangenterna medan fötterna far som läkvingar över pedalerna.

– Jag spelar i extas, säger Benna Moe själv.

EGNA KOMPOSITIONER

Vad hon ska spela under sitt besök i Sala och Enåker är huvudsakligen egna kompositioner. Stycken hon tar fram helt spontant, genom att sätta sig, spela och ta upp resultatet på band. Från banden görs sedan utgåvor.

– Men jag tycker också väldigt mycket om fransk musik, berättar Benna Moe. Att skriva om en dans ålder är otint tycker hon själv. Så det får ricka med att nämna att hon började spela vid 2,5 års ålder –

och då var seklet mycket ungt. – Medan jag spelade då kom min far in – så då tjänade jag mina första 25 öre på musiken, minna Benna Moe. Sedan dess har hon hunnit med mycket. Har skrivit ett par hund-

ra romaner, dirigerat orkestrar på Berna, varit solist på Köpenhamns Palladiumorgel, spelat för norska och danska flyklungar i Sverige under kriget m.m. Redan vid sju års ålder gjorde hon sin första komposition, till en vaggvis modern gjort testen till.

– När jag var 16 år gjorde jag min första marsch till Kongliga livgardet i Köpenhamn – och det blev fler. Till stat trodde folk jag var en marschfabrik. Under senare år har Benna Moe allt mer berajat intresset sig på orgelmusik. Hon har spelat i en mängd olika kyrkor runt om i landet – för Sverige är hennes favoritland. Bakom hennes framträdanden i Enåker och Sala står SIG och respektive församling.

– Jag älskar att glädja människor! utbrister Benna Moe, kompositör och musiker från Köpenhamn. Under helgen ska hon spela orgel i Kuller och i Kristna kyrka i Sala.

”Benna Moe var livet igennem en outsider i dansk musikliv, og det prægede hende, men på en anden måde end f.eks. Rued Langgaard, hvis musik jeg også har et nært forhold til. Langgaard blev knækket af ikke at blive anerkendt. Benna blev naturligvis også skuffet over manglende anerkendelse, men aldrig bitter. Hun besad en iboende glæde, som ikke var til at kvæle. De to var hinandens modsætninger, både som mennesker og som komponister. Langgaards musik er spekulativ og alvorlig – f.eks. komponistens hovedværk *Messis* – og jeg har løbende erfaret, at meget få for alvor tager musikken til sig efter fortjeneste. Derimod reagerer et alment publikum ovenud positivt på de melodibårne strømmende linjer i Benna Moes værker. Simple i opbygning, og ikke meget at komme efter ved teoretisk analyse, men den formidler en umiddelbar livsglæde. Personligt er jeg overvejende laubianer; jeg kunne ikke drømme om at forlade mit udgangspunkt, men ind imellem har vi brug for en god dessert, og det er sådan jeg ser Benna Moes musik.”

Benna Moes værker i udvalg

- *Six Instructive Studies, Opus 6 & 9* (klaver)
- *Ave Maria op. 23* (sopran og klaver)
- *Två sanger op. 30*
- *Fyra andliga sanger op. 31*
- *En hyldestmarch til kong Gustav 5. af Sverige*
- *En bryllupsvals til tronfølgeren prinsesse Margrethe af Danmark*
- *Musik til balletten Hybris (1930)*
- *En stor mængde underholdningsmusik i form af marcher, valse, tangoer og foxtrotter*
- *En strygekvartet (1934)*
- *En kantate til Odd Fellow-logen i Mora*
- *Et passionsspil*

For orgel

- *Alpesuite op. 12* (1929)
- *Koncert-Suite (3 satser) (1971)*
- *Cantilena (1972)*
- *Festmusik (Mora 1980)*
- *Legend (Mora 1980)*
- *Orgelfantasi c-mol (tilegnet Otto Olsson)*
- *”Herzlich tut mich verlangen” (variationer)*
- *Præludium h-mol (1977)*
- *Une petite suite ancienne (4 satser) (1972)*

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Hun skrev dronning Margrethes brudevals

Frederiksborg slotskirkes tårn.
Umiddelbart under klokkerne befinder
spillekabinen til klokkenisten sig.
Foto: Stig Boesgaard

KLOKKESPILLET I DANMARK FYLDER 400 ÅR

Per Rasmus Møller
**Klokkespil i Danmark – en beretning
om klokkespillets historie 1621-2021**
416 sider, 349, 95 kr.
Forlaget Multivers
ISBN 978-87-7917-344-6

Danmark kan ikke kaldes et klokkespilsland på samme niveau som Holland, Belgien og Nordfrankrig. Alligevel er det nu blevet til i alt 105 klokkespil her i landet, heraf langt de fleste i Jylland. Antallet udgør samtlige klokkespil i Danmark, dvs. både de rent automatiske spilleværker og de instrumenter, hvor det er muligt at spille koncerter manuelt. Klokkespillene er oftest etableret med en privat donation som udgangspunkt, men naturligvis står der også en lang række fonde bag mange af klokkespillene. I dag kan man nemlig ikke anvende ligningsmidler til etablering af klokkespil, men er altid henvist til andre former for finansiering.

Klokkespillet er både et verdsligt og kirkeligt instrument. Det egner sig lige godt til at markere diverse kirkelige begivenheder som aktuelle begivenheder i byen i løbet af året, f. eks kulturnat. Og så kan det automatiske

spil markere både kirkeårstider og årstider i øvrigt via de melodier der jævnlige kodes ind i spillet. På den måde får kirken en hørlig stemme i bybilledet, udover den almindelige ringen til gudstjenester og kirkelige handlinger.

Vi kan i år fejre 400-året for etableringen af det første klokkespil i Danmark. I 1621 fik Christian IV opsat et klokkespil på Frederiksborg slot som det første i Danmark. Efter slottets store brand i 1859 og etableringen af Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg, kunne man også her (igen) indvie det første klokkespil i nyere tid. Frederiksborg slot var derfor selvskrevet til præsentationen af bogen "Klokkespil i Danmark".

Der findes en mindre fraktion af klokkenister blandt medlemsskaren hos DOKS. Det er nemlig i reglen kirkens organist der spiller på kirkens klokkespil, sørger for kodning af melodierne til det automatiske spil og i det hele taget passer instrumentet.

På dansk findes der ikke voldsomt meget litteratur om klokkespil. Vi har manglet et

værk med en gennemgang af Danmarks klokkespil – og det ser ud til, at vi omsider har fået det.

Per Rasmus Møller er organist, klokkenist, Kirkeministeriets klokkekonsulent og en erfaren underviser på Den Skandinaviske Klokkenistskole i Løgumkloster. Desuden er han formand for Det Danske Orgelselskab. Lad det være sagt straks: Det er et stort og grundigt forarbejde han har lagt for dagen.

Bogen er inddelt i tre hovedafsnit. Først et glimrende afsnit med en fin introduktion til klokkespillets historie. Dernæst følger en oversigt over Danmarks klokkespil, opstillet i den orden de er etableret. Og her findes alt fra de små spil på nogle ganske få klokker og op til de store koncertklokkespil på 4 oktaver. Der er naturligvis ikke lige meget at berette om alle klokkespillene, men det har været forfatterens ambition at bringe fotos af den pågældende kirke og gerne et eller flere fotos af selve klokkespillet og interessante teknikaliteter. De enkelte afsnit byder på en mængde informationer om tekniske detaljer, inskriptioner på klokkerne mm., og så har forfatteren gjort en dyd ud af at

DANMARK

Det fritstående tårnspil i Løgumkloster, indviet i 1973 til ære for Kong Frederik d. IX

Vor Frue Kirke

Et klokkestøberi omkring 1500

Illustration fra bogen

Klokkespil i Danmark

Per Rasmus Møller

MULTIVERS

bringe oplysende, interessant information om etableringen af selve spillet, ofte i form af samtidige avisartikler med beskrivelse af forhistorien, indvielsen mm. og diverse små finurligheder. Altid med en fin sans for detaljerne uden at miste det store overblik. Læs f.eks. afsnittet om etableringen af klokkespillet på Frederiksborg slot i nyere tid – en proces der var brolagt med mange vanskeligheder - eller den spændende historie om, hvordan det lykkedes bystyret i Aarhus at undgå at en mængde indsamlet metal til byens klokkespil kom i tyskeres hænder under krigen. Man kan også more sig over et par vrede læserbreve efter etableringen af et klokkespil. Det er ikke altid gået lige stille af - klokkespillet er jo et instrument som alle i sagens natur kan høre!

Bogens sidste store afsnit er helliget gode og yderst fyldige beskrivelser af hvordan man støber klokker, hvordan man stemmer klokker og et glimrende afsnit om klokkespillets teknik og indretning med gode, illustrative skitser. Til slut følger oversigter over klokkefirmaer, de forskellige klokkespilsskoler og hvem der har fungeret som kirkeministeriets klokkekonsulent.

Man kan kun glæde sig over den meget flotte publikation. Formatet er fint, og det er prioriteret, at der er god plads på siderne også til den flotte billedside. Som nævnt er de fleste klokkespil ledsaget af fotos og øvrige illustrationer. Langt de fleste billeder er taget af forfatteren for ganske kort tid siden. Alt er gennearbejdet til mindste detalje, og det skinner tydeligt igennem, at forfatteren er helt på hjemmebane. Sproget er letflydende og det har været en klar prioritet at fortælle den gode historie, hvilket bevirker at rigtig mange kan have stor glæde af at læse bogen. Bogens noteapparat er bestemt til den sparsomme side. Her kunne

man måske have ønsket sig lidt mere. På den anden side gør det også læsningen let og ukompliceret.

Bogen kan læses som en fortløbende historie om klokkespillet i Danmark, men kan naturligvis også anvendes som opslagsværk, hvis det er aktuelt med viden om specifikke klokkespil.

Dejligt, at værket kunne nå at udkomme i jubilæumsåret. Tillykke med de første 400 år.

Husk DOKS'

årskursus i Aarhus

Sæt kryds i kalenderen **2.-4. maj 2022**. Da holder DOKS årskursus i Aarhus, hvor vi forhåbentligt igen kan mødes fysisk og bl.a. opleve det nyligt restaurerede orgel i domkirken.

Den internationale Martini-orgelkonkurrence

Den anden udgave af "International Martini Organ Competition Groningen" finder sted fra **31. juli – 6. august 2022**. Organister under 35 kan deltage. Juryen består af Éric Lebrun (Frankrig), Pier Damiano Peretti (Italien), Reitze Smits (Holland), Jean-Claude Zehnder (Schweiz) og Nathan Laube (USA). De vil alle give koncerter på de historiske orgler i Groningen. Tilmeldingsfristen er **15. marts 2022** på <https://imocg.nl>. Blandt ansøgerne vil tolv kandidater blive udvalgt til deltagelse. Konkurrencen omfatter tre runder, hvoraf den anden omfatter ensemblespil med orgel.
Yderligere oplysninger <https://imocg.nl>.

16 NYE SANGKRAFT-CENTRE I DANMARK

Nye bevillinger på 17 mio. fra stat og fonde støtter etableringen af nye sangkraftcentre i Danmark. Planen er, at der i 2025 eksisterer i alt 25 sangkraftcentre, hvor en række lokale kræfter er gået sammen om at skabe mere sang til gavn for lokalområdet.

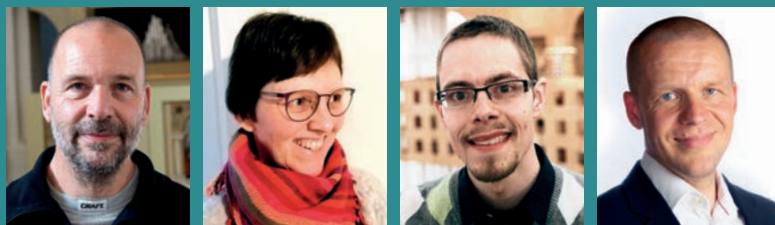
Det kan f.eks. være musikskole, erhvervsliv, foreningsliv, kirke, daginstitutioner, folkeskoler, bibliotek, kommune, lokale ildsjæle og uddannelsesinstitutioner.

"Sangens Hus bidrog i perioden 2012-2017 til etablering af ni sangkraftcentre, som i dag er selvstændige institutioner i netværket syngdanmark.dk. Siden da har Sangens Hus efterfølgende mærket en markant og stigende interesse fra sangmiljøer og kommuner landet over, det er derfor med stor glæde, at vi nu kan tilbyde flere engagerede sangmiljøer at blive en del af et 4-årigt projekt, der har til mål at udvikle selvstændige og langtidsholdbare sangkraftcentre", siger direktør Christian Alstrup fra Sangens Hus.

Spørgsmål til deltagelse i projektet, baggrund og proces rettes til projektleder Lise Juliussen, mail: lj@sangenshus.dk og tlf. **61 66 16 79**.

Deadline for ansøgning til de kollektive midler er flyttet til 15. august

DOKS uddeler kollektive midler fra Gramex og Copydan én gang årligt. Du kan søge støtte til bl.a. musikfremmende foranstaltninger, uddannelsesmæssige formål, sociale og humanitære formål og publikationer. Fra 2022 ændres deadline fra 1. maj til **15. august**. Mere information og ansøgningskema findes på DOKS' hjemmeside.

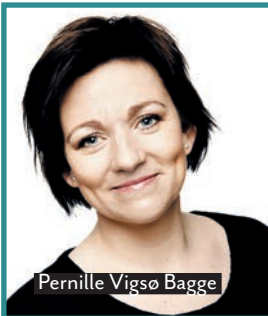

Niels Granvig, Astrid Johanne Thomsen, Anders Grankvist Schou, Philip Due Nørgaard

ÆNDRINGER I GRUPPEN AF TILLIDSREPRÆSENTANTER

Der er sket udskiftninger blandt DOKS' tillidsrepræsentanter. Tak for indsatsen til Flemming Christian Hansen, Roskilde/Lolland-Falster Stift, Christina Beltoft, Aalborg Stift, Thomas Berg Juul, Haderslev Stift, Jesper Gram Petersen, Fyens Stift, og Anne-Katrine Kirst, Sjællands Kirkemusikskole, der har valgt at fratæde som tillidsrepræsentanter.

Velkommen og tak til de nye, der tager over: Niels Granvig, Aalborg Stift, Astrid Johanne Thomsen, Haderslev Stift, Anders Grankvist Schou, Fyens Stift, og Philip Due Nørgaard, Sjællands Kirkemusikskole.

Pernille Vigso Bagge

NY FORMAND FOR PRÆSTEFORENINGEN

Ved Præsteforeningens hovedbestyrelses konstituerende møde 13. december 2021 blev Pernille Vigso Bagge, sognepræst ved Løgstor Kirke og tidligere medlem af Folketinget for SF, valgt som ny formand. Hun understreger, at hun kan bruge sin erfaring fra Christiansborg og i kommunalpolitik, selvom hun ikke skal være partipolitisk aktiv i den nye funktion. "Man holder ikke op med at være et politisk menneske. Men jeg har været meget bevidst om, at jeg gerne ville lave fagpolitik denne gang i stedet for Christiansborgpolitik. Der er meget at kæmpe for med gode løn- og arbejdsforhold for præster. Folkekirken er en af de vigtigste institutioner i vores samfund, og her spiller præsterne en meget vigtig rolle i forhold til sammenhængskraften i vores samfund."

TILDELING AF DOKS' LEGAT

DOKS' legat er under afvikling, og legatbestyrelsen kan uddele støttebeløb, så længe midlerne rækker. Ansøgningsfristen er den samme som til støtte fra De kollektive rettighedsmidler, **den 15. august**.

Medlemmer af DOKS og enker efter medlemmer kan komme i betragtning. Er man i økonomisk trang grundet sygdom, alder eller uforskyldte økonomiske problemer, kan man søge om støtte. Sygdommen kan være af såvel fysisk som psykisk karakter. Ansøgere bedes redegøre for deres økonomiske forhold gennem vedlæggelse af årsopgørelse fra skattevæsenet. Yderligere information kan findes på DOKS' hjemmeside. Ansøgninger stiles til DOKS' legatbestyrelse og sendes til sekretariatet. Det kan ske på mail.

Legatbestyrelsen har mulighed for løbende at uddele midler, og man kan derfor søge om legatet, hvis man får akut behov for hjælp. Man kan ligeledes rette henvendelse til DOKS' sekretariat eller formand, hvis man har kendskab til kolleger eller medlemmer der er i vanskeligheder.

Karin Schmidt Andersen, formand for legatbestyrelsen

Statens kunsthåndværk tildeler David Bendix Nielsen legat for to år

For fjerde gang har Statens Kunsthåndværk udvalgt en række kunstnere, som bliver en del af karriereprogrammet "Den Unge Kunstneriske Elite". Programmet giver nogle af de største håb inden for musik, scenekunst, billedkunst, litteratur, film, arkitektur samt kunsthåndværk og design et tilskud til at udvikle deres kunstneriske talent og hjælper dem på vej mod det nationale og internationale gennembrud. En af de 12 udvalgte er organist David Bendix Nielsen, der færdiggjorde sin solistuddannelse fra DKDM i 2019 og

nu er ansat ved Sankt Markus Kirke, Frederiksberg. Han har udset sig domorganist Bine Bryndorf som mentor i de kommende år. Derudover vil han også arbejde med et nyt, ungt og moderne bud på hvad orgelmusik er og kan. I 2022 udkommer hans første soloalbum med musik af J.S. Bach og Arvo Pärt, og med koncertserien "Orgeldrømme" udforsker David Bendix Nielsen, hvordan orglet kan indgå i samspil med andre kunstformer som dans, lysdesign, nycirkus og crossover-genrer.

Ønsker du fortsat at modtage Organistbladet som fysisk blad?

Organistbladet bliver foruden den trykte udgave også offentliggjort i en digital version som kan tilgås via DOKS' hjemmeside. Hvis du foretrækker at læse bladet digitalt, kan du fravælge den fysiske udgave. Giv blot sekretariatet besked på mail doks@doks.dk. Herefter vil du, når bladet er lagt på nettet, modtage et link til bladet.

International orgelfestival – digital!

Måske skyldes det corona – måske er det tidens og teknikkens udvikling, der spiller ind, men: Den første internationale online orgelfestival (IOOF) finder sted **18. april - 1. maj 2022**. Den kommer til at omfatte to uger med mere end 25 filmbidrag fra verdens førende orgler, møder med kendte organister, webinarer, masterclasses, online symposier med orgelrelaterede emner – alt sammen digitalt tilgængeligt. Festivalen har base i München.

Information og tilmelding på

www.io-of.org

ORGLET I VALBY, ORGE OG DE STILLE EKSPLOS

The French Organ in Valby. Sven Verner Olsen at the 1890 Cavallé-Coll Organ at Jesuskirken. Værker af Léon Boëllmann, Eugène Gigout og Charles-Marie Widor. Gateway Music DK6A321

Cavaillé-Coll-orglet i Jesuskirken i Valby, Skandinaviens eneste, blev gennemrestaureret på fornem vis i 2018, og på dette orgelklenodie har kirkens organist Sven Verner Olsen indspillet et program med franske værker skrevet i årene omkring orglets tilblivelsesår 1890. Han lægger ud med Boëllmanns altid horeværdige *Suite Gothique* og fortsætter med to stykker fra Gigouts *10 Pièces pour Orgue*. Hovedværket er Widors stort anlagte *8. Symfoni*. Sven Verner Olsen kender naturligvis orglet som sin egen bukselomme, spiller suverænt, og hvor er det dejligt at høre denne musik på et instrument der passer til det som hånd i handske.

”Nu i sorrig, nu i glæde”. 30 koralbearbejdelser af Poul Chr. Balslev. Komponisten spiller på orglerne i Brylle Kirke, Sønderby Kirke, Fjelsted Kirke, Espe Kirke, Herringe Kirke og Kværndrup Kirke. Balslev Production. pc@balslev.org

Poul Chr. Balslev, organist ved Vor Frue Kirke, Svendborg, har besøgt seks mindre kirker på Fyn, som han alle har en personlig relation til. Her har han optaget ikke mindre end 30 af sine egne koralbearbejdelser, der netop er tænkt til at kunne spilles på både store, mindre og helt små orgler. Det er velklingende stykker i ofte diskret opdateret ”nordisk” harmonisk stil. Orgelkoralerne kommer smukt til deres ret på de charmerende orgler, hvoraf de to største i Herringe Kirke og Kværndrup Kirke, der kan byde på cymbelstjerne og rørstemmer, kommer til sidst.

LKORALER IONER

Stille eksplosioner. 20 nye melodier af Mads Granum.

Tekster af Johannes Møllehave,
Lisbeth Smedegaard Andersen,
Christiane Gammeltoft-Hansen,
Holger Lissner, Hans Anker Jørgensen,
Ida Auken, Pia Juul, Iben Krogsdal,
Sara Futtrup, Johannes Johansen og
Simon Grotrian. Gateway Music.

Distribution:

Noder.dk, madsgranum.dk.

Sanghæfte med melodier og becifringer. Pris kr. 50,00 – 30 stk. kr. 1.300,00

Melodibog med orgel/klaversatser samt 8 korsatser. Pris kr. 229,-

Mads Granum Kvintet.

Stille eksplosioner.

Regitze Glenthøj, vokal. Mads Hansen,
saxofon og klarinet, Mads Granum,
flygel og keyboard, Jesper Bodilsen,
kontrabas, Ricco Victor, trommer.

Gæst: Julie Tandrup Koch, cello.

Gateway Music MAGR 05.

Pris kr. 100,00

Inden for den såkaldt "rytmiske" kirkemusik er der vist ikke mange der kommer op på siden af jazzpianisten og organist ved Lindevangskirken Mads Granum, hverken når det drejer sig om kreativ omgang med den traditionelle salmeskat eller komposition af nye melodier. Hans nyeste udgivelse er 'Stille eksplosioner' med 20 nye melodier til tekster af en række af tidens bedste danske salmedigtere. Den kan fås både som sanghæfte (melodi og becifring) og som melodibog med satser velegnede for kirkeorgel eller klaver. Melodibogen indeholder desuden 8 korudsættelser for forskellige besætninger, med og uden akkompagnement. Til overflod kan man lade sig inspirere af cd'en med samme titel, hvor Mads Granum fortolker ti af sangene med sin kvintet og sangeren Regitze Glenthøj i front. Heriblandt titelnummeret, salmen "Nu taler universet i stille eksplosioner" af Iben Krogsdal, en stærk tekst med en god melodi, der får en flot udførelse. Sikke meget musik, der kan komme ud af en melodi og et sæt becifringer!

Træt af Bilka-buler?

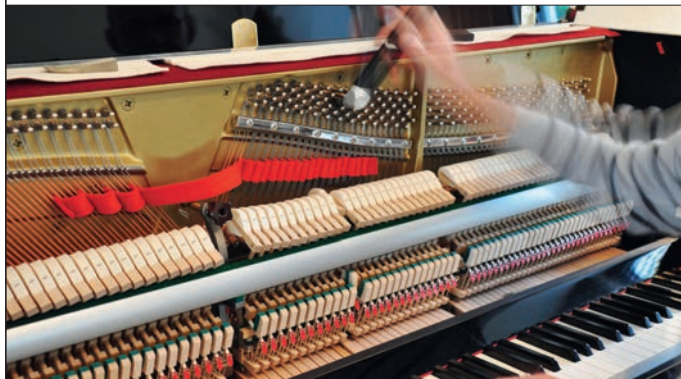
Jeg betaler
ikke
selvrisiko
for mine
Bilka-buler
- gør du?

EFB Sammenhold
betaler sig

Karen, 47 år,
Kunde i TJM Forsikring

Læs mere på
www.tjm-forsikring.dk/bilforsikring

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er et team af erfarne klaverstemmere og instrumentmagere.

På vores værksted findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet ApS · J. P. Larsens Vej 17C · 8220 Brabrand · tlf. 7023 8088 · aar@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

Uddannelse til organist, kirkesanger og kirkekorleder

Undervisning på basislinjer og eksamenslinjer

Tilmeldingsfrist:
1. marts 2022

Basislinjer:

- Sang
- Orgel

Eksamenslinjer:

- Kirkemusiker med orgel og kortedelse
- Kirkemusiker med sang
- Kirkemusiker med sang og kortedelse

Løgumkloster Kirkemusikskole
lkms@km.dk
Tlf. 74 74 40 70

Sjællands Kirkemusikskole
sjkms@km.dk
Tlf. 46 32 03 08

Vestervig Kirkemusikskole
vvkms@km.dk
Tlf. 97 94 16 85

Find mere information og tilmeld dig på:

www.kirkemusikskole.dk

FOLKEKIRKENS

kirkemusikskoler

DET ER VORES ANSVAR AT OPFØRE OS ORDENTLIGT OVERFOR ANDRE MUSIKERE

I disse covid-tider har jeg oplevet at freelance-musikerne er hårdt pressede, og der bliver kæmpet om koncerterne i kirkerne endnu mere end for corona. Derfor vil jeg gerne dele nogle af mine iagttagelser og overvejelser.

Folkekirken er den største udbyder af koncerter og spillejobs i Danmark, og har derfor afgørende betydning for musiklivet som helhed. For at illustrere dette: Hvordan ville kor- og kammermusikscenen se ud uden kirkekoncerterne?

Vi organister er som regel med til at bestemme hvad koncert-/musikbudgettet bruges til, og det er et stort ansvar: Menighedsrådet vil gerne have så meget som muligt for "deres" penge, og det vil vi da også. Men i modsætning til det almindelige menighedsrådsmedlem burde vi have en ide om hvad der kræves af en solist eller et ensemble for at levere en god koncertoplevelse, og hvad en rimelig aflønning er. Det er vores ansvar at opføre os ordentligt overfor andre musikere, for hvordan kan vi forvente at "almindelige" mennesker i menighedsrådet er opmærksomme på forhold som uddannelse og øvning, logistikken omkring en koncert, transportomkostninger og rejsetid, instrumentflytning, øvetid på stedet, stemning mm.?

De sidste mange år har honorarerne ikke

fulgt den almindelige lønudvikling, de er snarere skrumpet ind.

Den enkelte musiker har i praksis ikke mange muligheder for at forhandle honorarets størrelse: Hvis én takker nej til for lav betaling, bliver han eller hun næppe spurgt en anden gang, og der er altid andre der siger ja, bare at få lov til at spille. Lidt er trods alt bedre end ingen indtjening. Ville vi selv synes at det var en rimelig betaling uden vores løn i baghånden? Og så må man også lige have med, at en freelancer jo ikke har vores sikkerhedsnet, dejlige pensionsopsparing og andre goder som følger med en fast ansættelse.

Lige nu virker det, som om vi har skabt et lavprisunivers i kirkerne, hvilket er især problematisk med tanke på at folkekirken er en statslig institution. Husk, at vi administrerer offentlige midler! Forstil dig, at kommunen gjorde det samme med deres timelønnede og projektmedarbejdere. Hvilken skandale det ville udløse, og med rette!

Der kan være gode grunde til at betale mindre eller intet honorar, for eksempel når musikere henvender sig og har brug for et sted at holde en koncert som generalprøve til noget andet, når folk der bruger kirkens lokaler holder koncert som tak for husly, eller når den lokale (musik-) skole eller konservatorium vil bruge kirkerummet til elevkoncerter, men så snart

Af Angela Wertenbach,

organist ved Esajas Kirke

organisten henvender sig for at hyre professionelle musikere, synes jeg at man skal holde sig orienteret om minimumstaksterne i resten af den danske musikverden.

Hos Dansk Musikerforbund (DMF) kan man finde en tarifplan for deres medlemmer. Lad os prøve at se på en tuttimusikers mindsteløn ved teatrene: 1 koncert à 2.461,74 kr. inkl. feriepenge, plus 1 prøve mindst 3 timer à 472 kr. per time plus kørsel, plus eventuel kost og logi, plus eventuel instrumenttransport efter regning. Er man alene på sin stemme, udløser det også tillæg, for soli selvfølgelig også. For at gøre det enkelt ender man på minimum 3.877,74 kr. som tuttimusiker. Ser man på kategorien „skolekoncerter“, er minimumssatsen ved en koncert om dagen 4.550 kr. som solist, og som duo 3.793 kr. per person og ekskl. feriepenge. Det virker ikke som overdådig betaling, men vi er alligevel mange der regner med mindre beløb når vi hyrer musikere.

Vi skyder vi os selv i foden ved at prissætte vores medmusikers arbejde for lavt. Med tiden kommer det til at påvirke vores muligheder for at finde kvalificerede musikere og sangere til koncerter og gudstjenester, og endda smitte af på, hvordan vores egne stillinger og lønnen udvikler sig i fremtiden.

riisgraphics

30 ÅRS ERFARING MED GRAFISK KOMMUNIKATION

Vi løser grafiske opgaver og leverer grafik, tekst og billeder

- Portræt- eller interiørfotos
- Tryksager i små og store oplag
- Kirke- og medlemsblade
- CD-covers, plakater og foldere
- Annoncer
- Logo, grafik og artwork

Få et uforpligtende tilbud på email
helle@riisgraphics.dk

Orglet Jesu Hjerter kirke · København

Bygget i 1899 af G. Stahlhuth, Aachen · Restaureret/rekonstrueret af Marcussen & Søn 2019-2020 · 24 stemmer HV SV P

MARCUSSEN & SØN · ORGELBYGGERI A/S
STOREGADE 24 · DK-6200 AABENRAA · Telefon (+45) 74 62 23 50 · www.marcussen-son.dk

1. SØNDAG I FASTEN, 2. TEKSTRÆKKE

Amanda Marie Mortensen, organist i Jægersborg Kirke, fortæller om sine musikvalg

Jægersborg Kirke råder foruden det berømte hovedorgel også over et cembalo af Matthias Kramer samt et kororgel af P.G. Andersen. Koret består af fem voksne korsangere (SSATB), der synger motet og ind imellem introitus eller exitus. "Vi varierer lidt", siger Amanda Marie Mortensen, der har været ansat ved Jægersborg Kirke siden oktober 2020. Der er ikke meget plads til sangere på orgelpulpituret, og det har givet coronarelaterede pladsproblemer for korsangerne, som i perioder har måttet møde i reduceret antal. Det forventer Amanda også der vil være til februar, men alligevel regner hun med at der kan synges firestemmig musik ved at ledsage fra orglet. Man har prøvet at lade nogle sangere stå nede i kirken under gudstjenesten, men det vurderede man ikke var optimalt af forskellige årsager.

Om musikken til første søndag i fasten understreger Amanda, at den afspejler søndagens alvor. Kain og Abel-historien, der fortælleres i lektien, og evangeliet (Luk. 22,24-32), hvor disciplene strider om hvem skal regnes for den største, har en dyster side, som passer til indledningen til fastetiden. Et andet tema for dagen

er retfærdighed, og det afspejles alt sammen i præludiet, Pachelbels *Toccat* i e-mol.

Motetten, arrangeret af Niels W. Gade, beskæftiger sig med synd, og altergangssalmen hænger ligeledes sammen med evangelieteksten. Men Gud er i sidste ende den højeste, og det afspejles i postludiet, Michael Praetorius' orgelkoral over *Ein feste Burg ist unser Gott*, som lader gudstjenesten slutte opløftende og håbefuldt.

Musikvalg

Præludium: Johann Pachelbel: *Toccat* i e-mol

Motet: Niels W. Gade: *Det hellige kors*

Under altergang: DDS 36
Dybt fornedres skal enhver

Postludium: Michael Praetorius:
Ein feste Burg ist unser Gott

Amanda Marie Mortensen

Kirken indefra

Jægersborg Kirke

NEKROLOG DOMORGANIST HANS JØRGEN ØSTERGAARD 1944-2021

Maribo Domkirkes tidligere domorganist Hans Jørgen Østergaard gik bort fredag den 3. december efter længere tids sygdom.

Hans Jørgen Østergaard blev født den 7. juli 1944 i Kibæk ved Herning. Han begyndte sin musikalske løbebane som sanger i Herning Drengekor. Moderen var organist, faderen bl.a. kirkesanger. Han begyndte studiet i musikvidenskab ved Københavns Universitet, men besluttede, at han ville være udøvende musiker. Han tog sin organisteksamen i 1974 som privatist med professor Grethe Krogh som lærer og fortsatte studierne hos Michael Austin og Jesper Madsen. Herefter fik han ansættelse som organist ved Vestervang Kirke i Helsingør 1974-75, hvorefter han tiltrådte embedet som domorganist i Maribo. Sideløbende med dette var han korleder for Ringsted Kammerkor. Korarbejdet betød meget for ham. Ved domkirken var han leder for det ansatte Søndagskor, samt koncertkoret, med hvilket han stod i spidsen for talrige større opførelser med orkestre og solister. Herunder kan nævnes Brahms' *Requiem*, Händels *Messias* og Bachs *Juleoratorium*.

Ved Maribo Domkirke har Hans Jørgen stået i spidsen for arbejdet med at få bygget et nyt kororgel med Carsten Lund som orgelbygger. Det har resulteret i, at Domkirkens to instrumenter i samspil arbejder unikt sammen til glæde for menighed og koncertgængere. Hans Jørgen Østergaard har komponeret værker for sang og orgel, salmer, liturgisk musik og korværker. Herudover har han indspillet

værker med fransk musik for pladeselskabet Helikon. Han var Dansk Organist og Kantor Samfunds tillidsrepræsentant i Roskilde og Lolland-Falsters Stifter fra 1996 til 2010 og har været formand for Det Danske Orgelselskab siden 2005 og frem til sin sygdom.

Hans Jørgen forlod stillingen som domorganist i 2017 efter 41 års virke. Som efterfølger i embedet er jeg taknemmelig over at overtage en stilling, hvor Hans Jørgen Østergaard har grundfæstet og sat så stort præg på byens og domkirkens musikliv gennem en lang årrække. Jeg har mødt mange mennesker, som med varme i stemmen kan berette om en betydningsfuld personlighed, som har formidlet både musik og menneskelighed. Et af de store aftryk han har sat sig, er hos amatørsangere fra hele egnen som har fået store oplevelser gennem årene ved at medvirke i de talrige opførelser af musikhistoriens største værker. Maribo Domkirke har i sandhed været et musikalsk kraftcenter på egnen. Mange anekdoter berettes om en mand med glimt i øjet, stor varme og ambitiøse krav i forening. Respekt og kærlighed udstråler fra alle de mennesker, som har været under Hans Jørgens kyndige hænder. Jeg havde selv den glæde at lære Hans Jørgen at kende, og møde hans lune og engagement.

Fredag den 10.12 blev Hans Jørgen bisat

Ved Maribo Domkirke har Hans Jørgen stået i spidsen for arbejdet med at få bygget et nyt kororgel med Carsten Lund som orgelbygger

fra domkirken. Hans mangeårige ven, tidligere domprovst Ole Opstrup, stod for denne. Ved bisættelsen mødte mange tidligere korister op og sang for ham. Hans Jørgen komponerede en del kirkelige ting, og mens kisten blev båret ud, spillede jeg hans Toccata over "Nu takker alle Gud" som i Hans Jørgen Østergaards ånd blev spillet med begge orgler i tutti.

FOLKEKIRKENS

kirkemusikskoler

2022 FORÅR

Den statslige kompetencefond

Støtte til "Fagspecifikke kurser"

Der kan søges løbende på www.kompetenceudvikling.dk

FOLKEKIRKENS UNGDOMSKOR

arrangerer kurser i samarbejde med
KIRKEMUSIKSKOLERNE

**YDERLIGERE
OPLYSNINGER
WWW.FUK.DK**

Løgumkloster Kirkemusikskole

Nodeskrivningskursus i Finale 1

- for begyndere

v/ Søren Birch

Torsdag d. 10. februar i Løgumkloster

Korlederkursus for viderekomne

v/ Søren Birch

4 fredage: 4. februar, 4. marts, 8. april
og 29. april i Løgumkloster

Arrangement for orgel og udførelse af rytmiske salmer på orgel

v/ Bjørn Elkjer

3 Fredage: 11. marts, 1. april og 22. april
i Løgumkloster

Babysalmesang 2

v/ Anne Mette Riis

23.- 25. marts i Løgumkloster

Klaverkursus i mange stilarter

Becifring og brugsklaver

v/ Bjørn Elkjer

4 fredage: 4. marts, 25. marts, 8. april
og 29. april i Løgumkloster

Nodeskrivningskursus i Finale 2

- for let øvede og viderekomne

v/ Søren Birch

Torsdag d. 28. april i Løgumkloster

Kirkemusikkursus for kirkesangere og organister på Løgumkloster Højskole

v/ bl.a. lærere fra kirkemusikskolerne

Søndag d. 26. juni - lørdag d. 2. juli

Sjællands Kirkemusikskole

Klaverledsagelse i mange stilarter

v/ Mads Granum

6 mandage fra 10. januar i Frederiksberg

Salmer i nærvær

- at synge med demensramte

v/ Anne-Mette Riis

fredag d. 21. januar i Hedehusene

Repertoiredag for kirkesangere

Lørdag d. 26. februar i Roskilde

Babysalmesang i Helsingør

v/ Anne-Mette Riis

5 mandage fra 7. marts

ORGEL + 1 - Orgel og trompet

v/ Dorthe Zielke og Søren Johansen

Mandag d. 14. marts i København

Påske og pinse i kirken med førskolebørn

v/ Anne-Mette Riis

Fredag d. 18. marts i Roskilde

Repertoiredag for kirkesangere - med fokus på barokmusik

v/ Bente Hogrefe-Nielsen

Lørdag d. 2. april i Roskilde

Nyere salmer i dans og bevægelse

v/ Anne-Mette Riis

Fredag d. 16. september i Roskilde

Vestervig Kirkemusikskole

PR for kirkemusikken i medierne

v/ journalist og grafiker Svend Løbner

Webinar 2., 8. og 14/3 kl. 19.30 - 21.30

Mindset træning – bliv bedre til at vise

hvad du kan, v/ Margrethe Smedegaard

3 torsdage: 10/2, 3/3 og 31/3 kl. 15 - 17
på Stjernen, Vejlbj Centervej, Aarhus

Nodeskrivning i Sibelius v/ Ivan Olsen

3 mandage: 7., 21. marts og 4. april
kl. 12.30 - 16.30 i Folkekirkens Hus, Aalb.

Fra fællessang til flerstemmig sang -

Enkle korsatser for voksenkor

Kursusdag v/ Erik Sommer

Mandag d. 28. marts i Vestervig

Rehabilitering af sang- og talestemmen

v/ sang- og stemmepædagog Pia Fog

Onsdag d. 6. april kl. 10 - 16

i Helligåndskirken, Aarhus

Salmesang med demensramte

v/ Christine Toft Kristensen og Mette

Gautier - Fredag d. 29. april i Vestervig

Folkekirkens liturgi - Teori og praksis

v/ lektor Jørgen Kjærgaard

Mandag d. 2. maj i Vestervig

Musik for det lille orgel i landsbykirken

Inspiration til repertoire for ét manual.

v/ organist Lars Nørremark

Lørdag d. 21. maj kl. 10 - 16 på

Det Jyske Musikkonservatorium, Aarhus

www.kirkemusikskole.dk

ÅBENHED OM ARBEJDSMILJØ

Op mod jul blev folkekirkens psykiske arbejdsmiljø igen et emne, der nåede de landsdækkende medier. Initiativtagerne blev med rette rost for at tale åbent om problemerne. Det er nemlig ikke let. Hensyntagen, angst for at forværre situationen og en solistkultur kan være årsag til at mange i tavshed bærer på dårlige oplevelser. Resultatet i rapporten om mobning blandt præster kom således bag på provster og biskopper, for APV og MUS-samtaler havde ikke vist, hvor slemt det stod til.

Folkekirkens tostrengede struktur angives ofte som baggrund for et psykisk dårligt arbejdsmiljø og som årsag til at der ikke sættes ind, når mobning og samarbejdsproblemer forpester hverdagen og gør folk syge.

Det er utvivlsomt rigtigt, men det er for enkelt at lade folkekirkens struktur være syndebuk for alle samarbejdsproblemer, for mange steder er der jo faktisk et godt arbejdsmiljø inden for de gældende rammer. Her må der være inspiration og konkrete erfaringer at hente. Hvad gør man i de sogne for at få samspillet mellem de to strenge til at fungere? Hvordan kommunikerer der, hvordan er arbejdsgangene og hvordan opbygger organist og præster et frugtbart samarbejde? Det kunne også være interessant at se nærmere på store sogne med flere kirker. Giver større enheder med flere resurser øgede kom-

petencer i menighedsrådene, med bedre ledelse og mere trivsel på arbejdspladsen til følge?

I den givne struktur er der dog åbenlyse vanskeligheder, der må kunne håndteres bedre. Præstens rolle er en af dem. Det er svært på samme tid at være en kollegial del af kirkens medarbejderskare, fuldgyldigt medlem af menighedsrådet og have særlige beføjelser i kraft af sit præsteembede. Hvis der var mere tydelighed om, hvor præsten har særligt teologisk ansvar, og hvor menighedsrådet som helhed har ledelsesansvaret, ville det være til gavn for alle. Kirkefunktionærer kender kun alt for godt til at komme i klemme mellem forskellige udmeldinger fra præst og menighedsråd, og vi ser alt for mange konflikter mellem præster og organister, der bunder i manglende kollegial respekt. Et andet grundlæggende problem, der også rejser i debatten, er menighedsrådsmedlemmernes uformåenhed i forhold til det arbejdsgiveransvar de er pålagt. Der er rådgivning at få, og menighedsrådet har frihed til at uddelegere opgaver og hente professionel bistand udefra. Men nogle steder, og ofte der hvor der er mest behov, efterspørger man ikke hjælp og evner ikke at sætte sig ind i vejledende materiale. Selv om provst og stift ikke har tilsyn med det folkevalgte menighedsråd, kunne klare udmeldinger herfra i tide sikkert få nogle menighedsråd til at agere hensigtsmæssigt for tingene er kører helt af sporet.

Af Karin Schmidt Andersen,
formand for DOKS

Landsforeningen af menighedsråd har udtalt, at et godt arbejdsmiljø er et fælles anliggende på arbejdspladsen. Det kan man ikke være uenig i. En samarbejdende tilgang må alle udvise, og en respektfuld samtaleform må alle bidrage til. Men den eller de, der har ledelsen, bærer også ansvaret. Et godt psykisk arbejdsmiljø næres af en ledelseskultur, der baserer sig på tillid, inddragelse og respekt for faglighed. Sladder og utryghed modvirkes ved åbenhed om, hvem der træffer beslutninger, og klare udmeldinger til alle i organisationen om det der er besluttet. Her har den tostrengede struktur en stor udfordring.

Da kirkefunktionærernes formænd besøgte kirkeministeren, var hovedbudskabet til hende at det er nødvendigt at de to ledelsesstrenge arbejder så parallelt som muligt med fælles platforme. Folkekirkens Arbejdsmiljørådgivning blev fremhævet som en nyskabelse på en sådan platform. Brobygningstanken og helhedstækning må ind på alle niveauer, fra de organisatoriske lag til den enkelte arbejdsplads. Det vil fremme det gode arbejdsmiljø.

Med sit værdigrundlag, en stor social kapital og medarbejdere der brænder for deres job har folkekirken forudsætninger for at være en moderne og agil arbejdsplads. Med åbenhed må der arbejdes for et godt psykisk arbejdsmiljø på alle folkekirkens arbejdspladser.

Organistbladet bringer oplysninger om koncert-rækker, festivals og andre arrangementer. Send gerne oplysninger om din arrangementsrække til organistbladet@doks.dk

DOKS-ARRANGEMENTER

11. marts og 1. april

Bestyrelsesmøder i DOKS

2.-4. maj

DOKS' årskursus i Aarhus

KURSER

10. februar

Nodeskrivningskursus i Finale 1 -for begyndere v/ Søren Birch i Løgumkloster
www.kirkemusikskole.dk

14. marts

ORGEL + 1. Dorthe Zielke og Søren Johansen gennemgår repertoire for trompet og orgel i Christians Kirke, Strandgade 1, 1401 København
www.kirkemusikskole.dk

VINTERFESTIVAL 2022

Helligaandskirken, Strøget

DANSKE ORGANISTER
FREMFORER NORDISK
ORGELMUSIK

Fredag 4. februar kl 16.30

Vibeke Astner fremfører værker af Elfrida Andrée, Hovland og Merikanto

Fredag 11. februar kl 16.30

Mads Høck fremfører værker af Grieg, Langgaard, Olsson og Høck

Fredag 19. februar kl 16.30

Jørgen Ellegård Frederiksen fremfører værker af Kayser, Rosenberg, Sallinen og Solberg

Fredag 25. februar kl 16.30

Mikkel Andreassen fremfører sit eget værk Hjerter Orgelbog

GRATIS ADGANG

29. april

Salmesang med demensramte v/ Christine Toft Kristensen og Mette Gautier i Vestervig
www.kirkemusikskole.dk

2. maj

Folkekirkens liturgi - Teori og praksis v/ lektor Jørgen Kjærgaard i Vestervig
www.kirkemusikskole.dk

FESTIVALER OG KONCERTTRÆKKER

KØBENHAVN

5. februar – 30. april

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Orgelmatinéer hver lørdag kl. 12
www.domkirken.dk/orgelmatine

15. og 22. marts

KØBENHAVNS DOMKIRKE
César Franck: Samlede orgelværker med Hanne Kuhlmann, orgel - kl. 19.30
www.domkirken.dk/orgelmatine

16. april, 22. juni, 3. august, 14. oktober, 5. november

HOLMENS KIRKE
Koncertserie til markering af Jakob Lorentzens 25-års jubilæum i Holmens Kirke
www.holmenskirke.dk

4.-25. februar

HELLIGAANDSKIRKEN
Vinterfestival med koncerter hver fredag kl. 16.30

3. februar, 3. marts, 7. april, 5. maj og 2. juni

GRUNDTVIGS KIRKE
Orgelmestrene første torsdag i måneden kl. 19.30
Grundtvigskirke.dk

ROSKILDE

16. februar – 16. november

ROSKILDE DOMKIRKE
Orgelkoncerter den 3. søndag i måneden kl. 17 (undtagen juli og december)

ESBJERG, VARDE OG RIBE

26. februar – 13. marts

Vestjysk Orgelfestival 2022
Orgelfestival.dk

MADS GRANUM KVINTET STILLE EKSPLOSIONER

Sanghæfte (20 salmer) 50.-
30 hæfter 1300.-

Cd 100.-

Melodibog 229.-

20 melodier, 8 nye korsatser
(SATB og lige stemmer)

NODER.DK
MADSGRANUM.DK

POST

PP DANMARK

ID 47723

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

Sct. Nicolai Kirke, Vejle

Erik Kure

MAN KAN ALTID LÆRE NYT

Erik Poulsen Kure, organist i Sankt Nicolai Kirke, Vejle, om at forblive lærelysten

I september 2021 kunne Erik Kure fejre sit 50-års jubilæum som organist. Siden 1989 har han været ansat i Sankt Nicolai Kirke, Vejle, hvor han også er klokkenist. Han har været underviser i klokkespil på Løgumkloster Kirkemusikskole og var Kirkeministeriets klokkekonsulent 1999-2010. Men trods sin megen erfaring lægger han stor vægt på at lære nyt og ikke gå i stå. Lige nu er han optaget af at arrangere mesterkurser for organister i Sankt Nicolai Kirke.

”Det begyndte for et par år siden med, at jeg fandt nogle optagelser med den hollandske organist Sietze de Vries på YouTube, hvor han improviserer i tidlig barokstil. Jeg var dybt imponeret, skrev til ham og bad om at få lov til at studere hos ham i Groningen. Det lykkedes dog ikke at skaffe pengene, men i stedet indbød jeg ham til at spille koncert hos mig i 2020 og ved samme lejlighed afholde en masterclass. Jeg var spændt på at møde ham. Da han ankom, fik jeg indtryk af, at han ikke havde opdaget sin egen genialitet. Ved koncerten improviserede han efter mit ønske i fransk barokstil over

”Op al den ting, som Gud har gjort” og over ”Vor Gud han er så fast en borg” i partita-variationsform. Flere af tilhørerne, organister med højeste improvisationskompetencer, sagde samstemmende, at de aldrig havde hørt noget lignende. Ved mesterkurset opfordrede vi ham til at udarbejde noget materiale, som vi fortsat kunne inspireres af. Siden har Sietze de Vries udgivet 18 improvisationsvideoer, der viser hvad han gør.”

”Efter mesterkurset med Sietze de Vries begyndte en række af deltagerne at mødes en gang om måneden i en erfa-improvisationsgruppe, hvor vi spiller for hinanden. Ca. en gang om året indbyder vi en underviser til at holde masterclass. Menighedsrådet giver tilskud til en koncert, og deltagerne betaler selv for at være med i masterclassen. I år havde vi mesterkursus med Nathan Laube, der underviste i repertoirespil, og Hans Davidsson kommer til foråret 2022.”

Et andet projekt er klokkespilfestivalen i Vejle, som Erik har arrangeret i 2020 og 2021. ”Sankt Nicolai har et stort koncert-

klokkespil, hvilket var en af mine grunde til at søge stillingen. Og det fine instrument skal udnyttes, hvilket festivalen medvirker til. I Danmark har vi 104 automatiske klokkespil hvor de ca. 30 kan spilles manuelt, men der er stor forskel mellem dårlige og gode instrumenter, hvor stemningen er i orden, klangen er egal, funktionen er let osv. Mange dygtige musikere orker ikke at blive ved med at spille på dårligt fungerende klokkespil. Jeg skrev i 2013 et indlæg i Organistbladet om situationen, men ellers mener jeg, at vi på klokkespilsområdet har gode forhold i Danmark, både uddannelsesmæssigt og antallet af dygtige klokkenister.”

I forlængelse af sin virksomhed som lærer i klokkespil, konsulent og organist har Erik siden 2014 holdt foredrag om klokkers og orglers historie. Over 180 kombinerede foredrag og koncerter er det blevet til, ofte i anledning af klokkers og orglers jubilæer.